

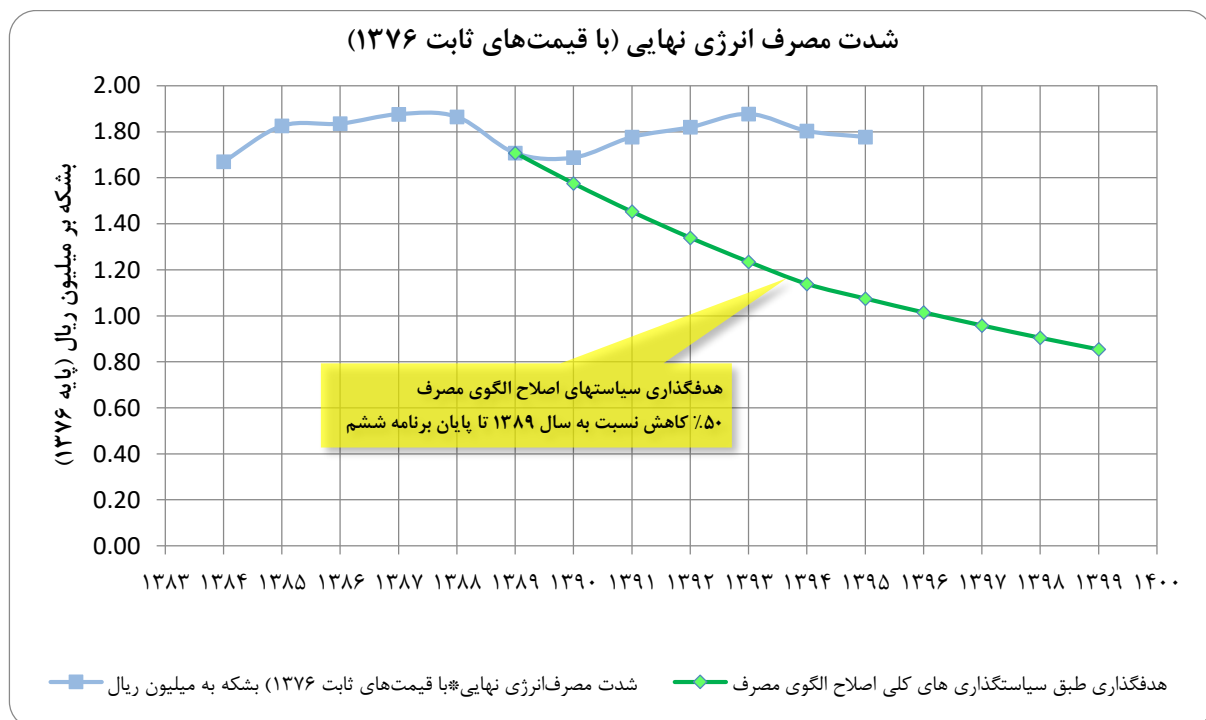
حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی

آیا بودجه ۱۴۰۲ قادر است سرنوشت طرح‌های بهینه‌سازی صنعت برق را نیز تغییر دهد؟

بر اساس بند (س) تبصره (۱) قانون بودجه سال ۱۴۰۲، به منظور تسهیل تامین مالی و اجرای طرح (پروژه)‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی، به دولت اجازه داده شده است از طریق وزارت نفت، حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی نزد خزانه‌داری کل کشور ایجاد کند. منبع اولیه حساب مذکور مبلغ سیصد هزار میلیارد ریال می‌باشد که از طریق منابع داخلی شرکت‌های سود ده تابعه وزارتخانه‌های نفت و نیرو مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون به نسبت سرمایه تا ده درصد منابع سرمایه‌ای آن‌ها تامین می‌گردد. همچنین جهت پایداری منابع حساب، حداقل ده درصد از منابع حاصل از صرفه‌جویی انرژی در هر یک از طرح (پروژه)‌های مصوب شورای اقتصاد در حوزه بهینه‌سازی انرژی مبتنی بر ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ به این حساب واریز می‌شود.

بحث بهینه‌سازی مصرف انرژی سال‌ها است که در اسناد و قوانین بالادستی مورد توجه بوده است. از برنامه اول توسعه در سال ۱۳۶۸ تا قانون بودجه سال ۱۴۰۲. با این وجود در هیچ یک از زیربخش‌های انرژی از جمله برق، نفت و گاز توفیق چندانی در اجرای طرح‌های بهینه‌سازی حاصل نشده است.

نمودار زیر تغییرات شاخص شدت انرژی نهایی کشور را در فاصله سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۴۰۰ نشان می‌دهد. همان‌طور که پیداست بهبودی در وضعیت شدت مصرف انرژی نهایی مشاهده نمی‌شود.

منبع: احمدی (۱۴۰۱)، کنفرانس بهینه‌سازی و بهره‌وری انرژی

مهم‌ترین سند بالادستی که ظرفیت‌های قابل توجهی در امر کاهش مصرف سوخت در صنعت نیروگاهی دارد اما متأسفانه در اجرا، این ظرفیت‌ها محقق نگردیده است، قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر (ماده ۱۲)) می‌باشد. بر اساس یافته‌های گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس در سال ۱۳۹۵، انتقادات وارده به ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی و آئین‌نامه آن را می‌توان به دو دسته انتقادات به کلیت قانون و اشکالات به بندها و تبصره‌های این ماده و آئین‌نامه آن طبقه‌بندی کرد.

بر اساس این گزارش اهم مشکلات وارده به کلیت قانون عبارتند از: شفاف نبودن رابطه این قانون با قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی؛ پیش بینی نشدن نحوه نظارت بر بازپرداخت سرمایه‌گذاری انجام شده؛ نامطمئن و دست نیافتنی بودن منابع بازپرداخت سرمایه‌گذاری‌ها؛ عدم شفافیت در مراحل گزینش و اجرای طرح‌ها؛ در نظر نگرفتن تشویقات لازم برای ایجاد انگیزه در دستگاه‌های دولتی و عدم رعایت اصول شکلی و نگارشی در قانون نویسی.

همچنین با توجه به ایراداتی که به آئین‌نامه این ماده وارد است، به نظر می‌رسد تا زمانی که آئین‌نامه اصلاح نگردد، این قانون قادر نباشد نقش موثر خود در اجرایی شدن طرح‌های بهینه‌سازی در صنعت برق را ایفا کند.

در چنین شرایطی انتظار می‌رود راه‌اندازی حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی با سی هزار میلیارد تومان سرمایه اولیه برای طرح‌های با نیاز محدود به منابع مالی مفید و موثر واقع شود اما در ارتباط با طرح‌های کلان مقیاس مانند تبدیل نیروگاه‌های گازی به سیکل ترکیبی با نیاز به منابع سرمایه‌گذاری بالا، همچنان از میان برداشتن مشکلات موجود در اجرای ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید به گونه‌ای که شرایط استفاده از ظرفیت‌های آن برای نیروگاه‌ها فراهم گردد، اثرگذاری بالاتری خواهد داشت.